

Z A P I S N I K
sa 64. sjednice
Odbora za međunarodne odnose i iseljenike
održane 02. oktobra 2019. godine

Sjednica je počela u 13.30 časova.

Sjednici je predsjedavao Andrija Nikolić, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Luidž Škrelja, Dragutin Papović, Nada Drobnjak, Miloš Nikolić, Halil Duković, Miodrag Lekić i Jovan Jole Vučurović. Sjednici nije prisustvovao član Odbora Milan Knežević. Odsutnog člana Ervina Ibrahimovića mijenjao je poslanik Nedžad Drešević.

Sjednici Odbora su, takođe, prisustvovali Srđan Darmanović, ministar vanjskih poslova, Đorđe Janković, šef Kabineta ministra vanjskih poslova, Jelena Burzan, generalna direktorica Generalnog direktorata za Evropsku uniju u Ministarstvu vanjskih poslova i Violeta Berišaj, direktorica Direkcije za Evropsku uniju u Generalnom direktoratu za Evropsku uniju Ministarstva vanjskih poslova.

Sjednici su prisustvovali i službenici Odbora: sekretar mr Jasmin Bojadžić, kao i savjetnice Dijana Mitrović, Vanja Čabarkapa i Iva Lakićević.

Sjednici su, takođe, prisustvovali i predstavnici medija.

Nakon jednoglasno usvojenog predloga za dopunu dnevnog reda, za sjednicu je jednoglasno usvojen sljedeći:

DNEVNI RED

1. Konsultativno saslušanje ministra vanjskih poslova na temu: „Trenutno stanje u procesu integracije Crne Gore u Evropsku uniju“.

Prva tačka dnevnog reda: 1. Konsultativno saslušanje ministra vanjskih poslova na temu: „Trenutno stanje u procesu integracije Crne Gore u Evropsku uniju“.

Nakon uvodnih napomena predsjednika Odbora Andrije Nikolića, ministar vanjskih poslova Srđan Darmanović osvrnuo se na ključne aspekte statusa Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Ministar Darmanović, u uvodnom dijelu izlaganja, konstatovao je zavidan učinak Crne Gore kada je pregovarački proces u pitanju, u proteklih sedam godina, te dodao da u prilog tome govore ekonomski parametri prema kojima je Crna Gora, nekada najmanje razvijena zemlja bivše Jugoslavije, uspjela dostići prvo mjesto među državama regiona, kada je u pitanju ekonomski rast. Crna Gora je postala članica NATO saveza, koji predstavlja zajednicu demokratija, što je potvrda demokratskog napretka naše zemlje, kazao je Darmanović.

Podsjetio je da su za sedam godina vođenja pregovora otvorena trideset dva od trideset tri poglavlja, te da je preostalo otvaranje posljednjeg poglavlja 8 - Konkurencija, u odnosu na koje je Crna Gora ispunila sve obaveze, zadate od strane Evropske unije. U kontekstu zatvaranja pregovaračkih poglavlja, Darmanović je kazao da su privremeno zatvorena tri, poglavlje 25 - Nauka i istraživanje, 26 - Obrazovanje i kultura i 30 - Vanjski odnosi. Crna Gora je maksimalno posvećena ispunjenju završnih mjerila i svih obaveza iz procesa pristupanja, kako bi u narednom periodu postigla spremnost za privremeno zatvaranje sedam poglavlja, a to su poglavlje 6 - Privredno pravo, 7 - Pravo intelektualne svojine, 10 - Informatičko društvo i mediji, 20 - Preduzetništvo i industrijska politika, 21 - Transfer evropske mreže, 28 - Zaštita potrošača i zdravlja i poglavlje 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

Ministar Darmanović istakao je da je prethodna godina obilježena značajnim brojem događaja koji su ojačali evropsku perspektivu našeg regiona, ali i da je u 2019. došlo do regionalnog zastoja u politici proširenja. U prilog tome, podsjetio je da u tekućoj godini Crna Gora nije otvorila a ni privremeno zatvorila nijedno poglavlje, Srbija je otvorila samo jedno, dok Sjeverna Makedonija i Albanija i dalje čekaju na zeleno svjetlo za početak pregovora. Uzrok nije nazadovanje Zapadnog Balkana, kada je riječ o reformama, već aktuelna unutrašnja dešavanja koja su bila u fokusu Evropske unije, unutar koje se pojavio pristup da prvo treba reformisati samu Uniju, pa se onda vratiti politici proširenja, što može dovesti do dodatnog usporavanja integracija.

U nastavku, Darmanović je naglasio da se naši prioriteti u pregovaračkom procesu odnose na otvaranje preostalog poglavlja, kao i postizanje unutrašnje spremnosti za privremeno zatvaranje jednog seta poglavlja, u bližoj budućnosti. Kada je riječ o vladavini prava, kao okosnici pregovaračkog procesa, marljivo se radi na ispunjavanju osamdeset tri privremena mjerila, u poglavljima 23 i 24, kako bi ušli u sljedeću fazu dobijanja završnih mjerila koja će pružiti dodatne smjernice za dalji rad. Posebna pažnja je usmjerena na ispunjenje preporuka koje mogu doprinijeti jačanju kredibiliteta i povjerenja u institucije sistema. U fokusu su i aktivnosti koje se odnose na snaženje institucija koje se bave sprečavanjem korupcije, kao i daljem pospješivanju ambijenta za profesionalni rad medijske zajednice.

Darmanović je kazao da ovogodišnji izvještaj za Crnu Goru pokazuje da naša zemlja i dalje predvodi proces pristupanja Evropskoj uniji, te dodao da je efikasnost trošenja IPA sredstava rezultirala sprovođenjem brojnih projekata, čijim rezultatima je unaprijeđen standard građana Crne Gore i ojačana veza sa susjednim državama.

Vlada je posvećena vezama sa susjednim državama kao ukupnom strateškom opredjeljenu, istakao je Darmanović, te dodao da je u skladu s tim potpisan Sporazum sa Kosovom o saradnji, u kontekstu evropskih integracija. Iako smo snažan zagovornik regata pristupa, jednako snažno podržavamo sve naše susjede u svojim evroatlantskim nastojanjima, sigurni da je uspjeh jednog uspjeh svih nas, zaključio je ministar Darmanović.

Poslanik Jovan Vučurović kazao je da razlog zastoja evropskih integracija Crne Gore leži u korupciji i organizovanom kriminalu, te dodao da je aktivirana i klauzula balansa, jer se u Crnoj Gori ne radi ništa na polju valdavine prava. Takođe, naglasio je da je naša zemlja ozloglašena zbog kriminalnog režima. Osvrnuo se i na aktuelne afere, konstatujući da

emitovanje korupcije iz vrha sudstva i tužilaštva ne ostavlja prostor za napredak Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Poslanik Miloš Nikolić kazao je da je Demokratska partija socijalista zaslužna što je Crna Gora došla do faze u kojoj su otvorena trideset dva poglavlja, a privremeno zatvorena tri. U nastavku, pitao je ministra Darmanovića za razlog zastoja u pregovorima kada je poglavlje 8 u pitanju.

Poslanik Dragutin Papović kazao je da je Crna Gora u regionu Zapadnog Balkana najviše učinila kada je riječ o pristupanju Evropskoj uniji, te da zasluge za to ima ona vlast koja je taj proces predvodila. Kada je riječ o zastoju pregovora, Papović je kazao da tu ima i naše odgovornosti ali i razloga koji upućuju na Evropsku uniju. Govoreći o poglavlju 8, Papović je podsjetio da posljednji izvještaj Evropske unije, koji se tiče pristupanja Crne Gore, svjedoči u prilog činjenici da je naša zemlja gotovo u potpunosti usaglasila svoju politiku sa zakonodavstvom Evropske unije, te dodao da je evropska administracija objektivna razlog zastoja u pogledu otvaranja posljednjeg pregovaračkog poglavlja. Crna Gora nije prepoznatljiva kao zemlja korupcije i organizovanog kriminala, naglasio je Papović, ističući da u prilog tome govori i članstvo Crne Gore u NATO. Predstavnici Evropske unije ne daju negativne ili obeshrabrujuće ocjene kada je Crna Gora u pitanju, zaključio je poslanik Papović.

Ministar Srđan Darmanović, odgovarajući na pitanje šta je razlog zastoja politike proširenja, naglasio je da nije jedna zemlja apostrofirana, već da se cijeli region suočava sa određenom rezervom, koja nema prevashodno unutrašnje razloge. Za poglavlje 8 dobijeni su svi potrebni sertifikati, kao i dvadeset četiri od dvadeset devet zelenih svjetala članica Unije, ali to nije dovoljno. U Evropskoj uniji se otvorilo pitanje šta je Evropska unija bez Velike Britanije, kao i šta ako ne bude sporazuma. Postoje velike zemlje koje su stanovišta da prvo treba reformisati Uniju. Politika proširenja može biti opstruirana, otvoreno odblokirana, a može se nastaviti uz određene rezerve i kondicionale. Razlozi zastoja evropskih integracija su kako unutrašnji, tako i spoljašnji u vidu nedefinisanih daljih koraka unutar same Unije.

Poslanik Miodrag Lekić, u uvodnom dijelu izlaganja, naglasio je da je u Crnoj Gori prisutna ontološka bolest sistemske korupcije, hibridnog karaktera. Kako je kazao, evropska retorika je savladana, ali je praksa antievropska, ističući da za građane nema opipljive koristi. U nastavku se osvrnuo na nerješeno pogranično pitanje Prevlake, uz konstataciju da rješenje nije jednostavno, ali da se beskrajno odlaže. Predložio je da se posebna sjednica Odbora konsultativnog karaktera posveti toj temi, kako bi se dobio tačan uvid dokle se stiglo. Na konstataciju poslanika Papovića da je članstvo u NATO dokaz da se Crna Gora ne prepoznaje kao zemlja korupcije i organizovanog kriminala, poslanik Lekić je kazao da to nije adekvatan argument s obzirom da se za tu pragmatičnu vojnu organizaciju vezuju zemlje sa opskurnim sistemima i predsjednicima.

Predsjednik Odbora Andrija Nikolić, na predlog poslanika Lekića da se organizuje sjednica konsultativnog karaktera na temu Prevlake, kazao je da to pitanje dodiruje i proces evropskih integracija, imajući u vidu da se često u izvještajima Evropske komisije govori o razgraničenjima u regionu, te dodao da to može biti predmet pažnje Odbora.

Poslanik Halil Duković pitao je ministra Darmanovića za komentar na temu zastoja pregovora sa Evropskom unijom. Osvrnuo se i na mogućnost koja je data na Samitu u Sofiji, za korišćenje evropskih fondova, a tiče se jadransko-jonskog autoputa koji je uvršten u infrastrukturnu mapu regiona, čime se otvorila mogućnost za korišćenje sredstava iz međunarodnih finansijskih institucija ali i iz fondova Evropske unije.

Na temu Prevlake, ministar vanjskih poslova kazao je da to pitanje zaslužuje posebno razmatranje. Postoji implicitno zadovoljstvo obje zemlje kada je riječ o funkcionisanju privremenog režima, ali se naravno to pitanje u nekom momentu mora otvoriti i riješiti. Postoji interna saglasnost obje strane da se pitanje pokuša riješiti bilateralno, u suprotnom bi postalo predmet međunarodne arbitraže ili suda. Darmanović je podržao predlog poslanika Lekića da se tom temom detaljnije pozabave u nekoj narednoj prilici, pred Odborom.

Poslanica Nada Drobnjak kazala je da je prethodne godine, nakon 15 godina, održan Samit za države Zapadnog Balkana u Sofiji, te da je najavljeno da će se u prvoj polovini 2020. godine, za vrijeme predsjedavanja Hrvatske, održati treći samit, što vidi kao poruku Evrope da će naredne godine usmjeriti pažnju na Zapadni Balkan i proširenje. Cilj je steći evropske vrijednosti. U daljem izlaganju, poslanica Drobnjak se osvrnula na proces formiranja Evropske komisije i formiranje Komesarijata za evropski način života, u čijem fokusu će biti vrijednosti i dostojanstvo svakog ljudskog bića koje živi u Evropskoj uniji. Poslanica je kazala da Crna Gora osvaja evropske vrijednosti, te da Evropska unija šalje poruku da su zemlje Zapadnog Balkana dobrodošle. Drobnjak je zaključila izlaganje pitanjem upućenom ministru Darmanoviću o mišljenju u vezi sa Evropskom komisijom koja dobija Komesarijat za evropske vrijednosti, ali briše Komesarijat koji se bavio migracijom.

Poslanik Luidž Škrelja kazao je da je pred Crnom Gorom veliki zadatak, te da vjeruje da ćemo dostići naš najvažniji vanjskopolitički cilj, s obzirom na činjenicu da Crna Gora ulaže velike napore u tom pravcu.

Ministar Darmanović je kazao da je optimističan po pitanju politike proširenja, te da vjeruje da će Evropska unija naći svoje uporišne tačke, kako kada su njeni interesi u pitanju, tako i kada je u pitanju politika proširenja. U kontekstu sastava Komisije, kazao je da je postignuta prilična saglasnost, nakon uzbudljive procedure.

Poslanik Dragutin Papović napomenuo je da je u Izvještaju Evropske unije o Crnoj Gori zabilježen napredak u svim oblastima, osim na polju medija, te dodao da se mora uložiti dodatni napor kako bi ocjena u naredom periodu bila bolja. Takođe, kazao je da smatra da je Crna Gora umnogome napredovala od polazne, 2006. godine. Papović je podsjetio da je pri osnivanju NATO pakta suština bila u bezbjednosti, te da nije bio akcenat na demokratskim standardima bilo koje od država članica. Članstvo u ovom savezu je danas umnogome drugačije. Kako je kazao, demokratija u upravljanju odbrambenim resursima daje stepen razvijenosti civilne kontrole nad bezbjednosnim i odbrambenim sektorom, te dodao da smatra da je Crna Gora pokazala da ima te standarde, što je dokaz demokratskog društva, ne idealnog, ali u dobroj mjeri. U svijetu ne postoji organizacija, bilo politička, bilo vojna, koja ima takve demokratske standarde kao što je NATO, zaključio je Papović.

Poslanik Miodrag Lekić kazao je da u posljednjem izvještaju stoji da je korupcija i dalje dominantna u mnogim sferama. Povodom isticanja liderstva naše zemlje u procesu evropskih integracija, Lekić je kazao da se Crna Gora upoređuje sa zemljama koje su u velikim problemima geopolitičke prirode, te da je riječ o regionu koji je označen snažnim posljedicama geopolitičkog zemljotresa, kojim je rezultirao raspad Jugoslavije.

Poslanik Jovan Vučurović podržao je predlog poslanika Lekića da se aktuelizuje pitanje Prevlake. U nastavku, dodao je da nije javno dostupna pregovaračka pozicije Crne Gore, kada je riječ o poglavlju 27, te uputio pitanje ministru Darmanoviću da li postoji oznaka tajnosti. Izlaganje je završio konstatacijom da neće biti napretka, ističući kao glavne prepreke poglavlja 23 i 24, te dodao da dok se diktaturi ne vide leđa, Evropska unija će ostati samo cilj kojem se teži.

Predsjednik Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Nikolić, istakao je da su svi saglasni da je politika proširenja izraz zajedničkog opredjeljenja onih država koje žele da pristupe Evropskoj uniji, s jedne, i Evropske unije koja želi da se širi na te države, s druge strane.

U nastavku, predsjednik Odbora je informisao prisutne o radnoj grupi koja je, nedavno, analizirala i bavila se pripremom određenih predloga medijskih zakona sa nevladinim sektorom, akademskom zajednicom i dijelom opozicionih poslanika, na kojoj je postignut dogovor o novom zakonu koji treba da se usaglasi, a tiče se predstavljanja političkih subjekata tokom izbornih kampanja. Ključno opredjeljenje je bilo da se uvaži ravnopravan tretman i pristup svih političkih subjekata, za vrijeme kampanje, bez obzira na njenu političku snagu. S druge strane, mediji treba da profesionalno izvještavaju o izbornom procesu. Jedan takav zakon bi u perspektivi podrazumijevao i formiranje posebnog odbora koji bi pratio njegovu primjenu, a načelno bi pored poslanika odbor okupio i predstavnike civilnog društva, koji se bave zaštitom ljudskih prava, predstavnike akademske ali i medijske zajednice. Suština je podijeliti odgovornost u procesu evropskih integracija.

Na temu usporavanja procesa evropskih integracija, Nikolić je kazao da samit šefova vlada i država članica EU, iz jula mjeseca, na kojem je francuski predsjednik izjavio da će odbiti svako proširenje Evropske unije prije dubokih, institucionalnih promjena unutar Unije, jasno ukazuje na razlog usporavanja procesa evropskih integracija. Treba uložiti dodatne napore kako bi se dovršio proces institucionalnih reformi i osposobljavanje institucija za izazove pred nama. U nastavku, Nikolić je uputio pitanje ministru vanjskih poslova u vezi sa njegovim očekivanjima kada je riječ o predstojećem Evropskom savjetu, te da li u tom smislu postoje nagovještaji da se može dobiti posljednji signal u pogledu otvaranja posljednjeg pregovaračkog poglavlja i pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom.

Ministar Darmanović, odgovarajući na pitanje poslanika Vučurovića, kazao je da oznaka tajnosti postoji i da će se ona sknuti u narednom periodu, uz konsultaciju sa Evropskom unijom, što je dio uobičajene procedure. Takođe, kazao je da klauzula balansa nije aktivirana. Na temu poglavlja 8, Darmanović je kazao da je s naše strane odrađeno sve što je potrebno, te da je pitanje samo da li će biti dovoljno vremena da se nakon izvještaja, u novembru, aktiviraju sve neophodne procedure za otvaranje posljednjeg pregovaračkog poglavlja 8. Politika proširenja je budućnost Zapadnog Balkana, zaključio je Darmanović

Predsjednik Odbora Andrija Nikolić, zahvalio se ministru vanjskih poslova Darmanoviću na transparentnom prikazu aktuelne situacije, kada je u pitanju status Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Nakon iscrpljenog dnevnog reda, sjednica je završena u 15:30 časova.

SEKRETAR ODBORA
mr Jasmin Bojadžić

PREDSJEDNIK ODBORA
Andrija Nikolić